

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **M. A. G.**, zast. advokátkou JUDr. Hanou Fučíkovou, se sídlem AK nám. brí Synků 4, Praha 4, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2005, č. j. 8 Az 37/2004 - 35,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Soudem ustanovené advokátce JUDr. Haně Fučíkové **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1075 Kč, která jí bude vyplacena ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 11. 5. 2004, č. j. U - 1199/VL-10-P17-2000; tímto bylo rozhodnuto, že pro nesplnění podmínek podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se stěžovateli azyl neuděluje. Zároveň bylo rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá nezákonnost rozhodnutí žalovaného, která spočívá v nesprávném posouzení právní otázky, zda stěžovatel splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a vady řízení spočívající v nedostatečném zjištění skutkové podstaty. Stěžovatel podal žádost o azyl především z důvodu, že jako v minulosti aktivní člen boje za práva Palestinců má opodstatněné obavy návratu do země původu a obecně do oblasti, kde nejsou uznávána práva a svobody Palestinců. Žalovaný se nedostatečně zabýval důvody podání jeho žádosti a nezjistil všechny okolnosti rozhodné pro řádné posouzení věci, důkazy a všechny podklady nebyly dostatečně zhodnoceny. Městský soud se nedostatečně zabýval námitkami obsaženými v žalobě, a proto věc nebyla spolehlivě objektivně rozhodnuta. Stěžovatel je přesvědčen, že naplňuje důvody dle § 12 a § 91 zákona o azylu. Stěžovatel dále namítá, že v rozsudku soudu nebyl označen zmocněnec, který jej zastupoval, jakož i to, že není pravdou, že by neposkytl součinnost pro doručení. Správní orgány dle stěžovatele porušily čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Stěžovatel požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a domnívá se, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání stěžovatele a jeho výpovědi učiněné ve správním řízení. Konstatuje, že stěžovatel ve správním řízení neuvedl žádné relevantní skutečnosti pro udělení azylu, poukazuje na rozpory v jeho výpovědích (především členství v neexistujících politických seskupeních, rozpory v tvrzení o trestním stíhání). Výpovědi stěžovatele jsou nevěrohodné a vyplývá z nich snaha o legalizaci pobytu. Navrhuje, aby kasační stížnost jako nedůvodná byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně; přitom stěžovatel je chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal dne 30. 3. 2000 žádost o udělení azylu pod jménem E. A. N., v níž uvedl že do České republiky přicestoval letecky v roce 1988 na alžírský cestovní doklad, po ukončení jeho platnosti mu pobočka Organizace pro osvobození Palestiny v Iráku vyřídila cestovní doklad pro Palestince. Následně si cestovní doklad na zastupitelství Iráku v P. prodloužil. Dále sdělil, že v České republice nepřetržitě pobývá od roku 1992 a žije zde se svojí družkou a dvěma nezletilými dětmi. O azyl požádal, protože nemá platné doklady a ani je nemůže nijak získat. V pohovoru ze dne 5. 4. 2000, který byl na žádost stěžovatele veden v arabském jazyce za přítomnosti tlumočníka dále uvedl, že v letech 1990-1995 vlastnil alžírský cestovní doklad, který mu vystavilo alžírské ministerstvo obrany, kde bylo uvedeno, že se narodil v Alžírsku; narodil se však v Palestině. Objasnil, že vystavení alžírského pasu bylo politickým záměrem, aby mohl kamkoli vycestovat. Uvedl, že je palestinské národnosti, islámského vyznání. V L., kde žil do roku 1982 pobýval v uprchlickém táboře, byl zaregistrován jako palestinský uprchlík a od libanonské vlády měl vystaven občanský průkaz pro palestinské uprchlíky. Dále sdělil, že byl členem F. L. o. P. (FLP), osobně měl za úkol navázat kontakty mezi FLP a západní Evropou. V roce 1995 již neměl zájem s FLP spolupracovat, přitom do roku 1993 dostával od organizace výplatu. Později žil z úspor a podpory svého bratra, který žije v Africe. Z L. vycestoval v roce 1982 na základě speciálního pasu Sýrie, které mu vydalo ministerstvo zahraničí. Následně pobýval ve Španělsku, Africe, Pobřeží Slonoviny, Kanárských ostrovech a Tunisu – zde setrval do roku 1985 a poté vycestoval do Francie. Zde byl zatčen a odsouzen k trestu odnětí 4 let za přechovávání zbraní. Po svém propuštění v roce 1988 vycestoval do Alžírsku. Do České republiky přijel na cestovní doklad Alžírsku v roce 1990, 1991 a od roku 1992 zde již žije nepřetržitě. Měl zde zajištěn dlouhodobý pobyt jako občan Alžírsku. Pracoval zde do roku 1997 jako novinář M. A.-O. v České republice; jde o politický časopis zaměřený na palestinskou otázku. V České republice chtěl získat trvalý pobyt, měl ale propadlý cestovní doklad, který mu alžírská ambasáda odmítla prodloužit; důvodem byla skutečnost, že cestovní doklad vydalo alžírské ministerstvo obrany. Cestovní doklad tedy zaslal do kanceláře FLP v Alžírsku, ale dodnes jej nedostal. Pro FLP již přestal pracovat, ale má tam dodnes dobré vztahy s některými členy; na základě těchto vztahů mu byl v Iráku vystaven cestovní doklad pro palestinské uprchlíky, který mu v Praze na ambasádě po dvou letech prodloužili. V pohovoru potvrdil, že jedním z důvodů žádosti o udělení azylu je snaha zůstat se svojí rodinou v České republice. Ohledně své politické minulosti sdělil, že v roce 1975 založili s kamarády v L. stranu A. M. A. A., syrské orgány na něj vydaly zatykač a někteří členové včetně jeho bratra byli popraveni. Dále uvedl, že psal články do stranického letáku, ale vojensky pro stranu nepracoval. Strana měla asi 80 členů a působila tajně v Sýrii, Jordánsku, Libanonu, Egyptě a Kuvajtu v letech 1974-1975. Skutečnost, že byl na něho vydán zatykač se dozvěděl v novinách, podařilo se mu uprchnout. V roce 1976 svoje aktivity pro stranu ukončil. Do roku 1982 pobýval v Libanonu, neboť OOP vojensky působila v Libanonu a Libanonci ani Syřané nemohli do oblasti, kde žili Palestinci. Z tohoto důvodu jej za uvedené aktivity v A. M. A. A. nemohli zatknout. Momentálně se do Libanonu nemůže vrátit, jelikož se domnívá, že mu hrozí zatčení; uvedl, že bezpečnostní složky Sýrie působí na letišti v Libanonu. V dalším pohovoru uskutečněném dne 13. 3. 2001 uvedl, že do České republiky přicestoval, protože do států západní Evropy nesmí vstoupit. Sdělil, že z Francie, kde byl vězněn, byl vyhoštěn a předpokládá, že zákaz pobytu v jeho případě platí na území i jiných evropských států. Dodal, že pro Alžírany v roce 1986 zavedly všechny evropské země vízovou povinnost. V České republice mu byl udělen zákaz pobytu, protože se s žádostí o jeho prodloužení nedostavil včas. Objasnil, že jako držitel iráckého pasu pro palestinské uprchlíky nesmí cestovat do žádného státu, vstoupit na území Iráku smí jen na základě povolení iráckého vedení. Znovu uvedl, že o udělení azylu požádal, aby v České republice mohl žít se svou družkou a dvěma dětmi. Dne 17. 2. 2002 byl se stěžovatelem veden další

doplňující pohovor, v němž opakoval předchozí sdělení, dále se vyjádřil ke své politické angažovanosti, dodal, že od roku 1972 byl členem F. P. L. o. P. (FPLP), strana se rozdělila na dvě křídla, názorově se rozcházeli s O. J. A. a museli založit novou stranu, která se jmenuje O. C. o. A. (OCA). Tato strana vyhlásila válku všem stranám, které tehdy existovaly; stěžovateli bylo proto zakázáno vstoupit do všech arabských států. V letech 1978-1982 byl členem FLP. V uváděných stranách a organizacích byl vždy funkcionář. Potvrdil, že od roku 1995 pro FLP již nepracuje, ale byl i nadále jejich přítel. Současně však také sdělil, že žádné kontakty se členy OOP a FLP již neudrhuje. Jeden jeho syn žije v Libanonu, druhý v České republice, kde má udělen trvalý pobyt. Oba bratři spolu spolupracují a obchodují. Stěžovatel je finančně podporován ze strany rodiny a dětí. Opět uvedl, že v České republice má zájem získat trvalý pobyt a žít zde se svojí rodinou.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

V daném případě stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil jednoznačně snahou o legalizaci pobytu v České republice, přitom tento důvod jako jediný shodně uvedl i ve všech protokolech, a dále obavami z možného zatčení pro jeho aktivity ve straně A. M. a. A., když syrské orgány na jeho osobu vydaly zatykač, o čemž informovaly sdělovací prostředky. Zatímco důvod legalizace pobytu stěžovatel ve všech výpovědích uvedl shodně, ostatní výpovědi stěžovatele se v jednotlivostech rozcházely, jak vyplývá z podrobného odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Nevěrohodnost stěžovatelem uvedených důvodů přitom dokládá i informace UNHCR č. j. OAM-34/2003 ze dne 5. 3. 2004, z níž vyplývá, že organizace stěžovatelem uvedené neexistují a nebyly nalezeny ani informace o jejich dřívější existenci.

Neuváděl-li stěžovatel kromě snahy o legalizaci svého pobytu žádné jiné relevantní důvody pro udělení azylu, přitom skutečnosti, o které svoji žádost opíral a z nichž by bylo možno dovodit jeho pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu

pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, se ukázaly nevěrohodnými, stejně tak byly rozporné i ostatní skutečnosti (stran např. jeho jména, místa narození, okolnosti vydání pasu syrskými orgány, apod.), žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož nebyl stěžovateli azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Hodlá-li stěžovatel pobývat na území České republiky legálně, je nutno využít jiných právních nástrojů, nikoli však institutu azylu.

Žalovaný se v případě stěžovatele rovněž zabýval důvody pro udělení azylu dle § 13 odst. 1, resp. § 14 zákona o azylu; přitom neshledal pro žádný z nich naplnění podmínek.

Stěžovatel namítá, že správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav a neobstaral si potřebné doklady, aby mohl spolehlivě posoudit situaci v jeho vlasti, aniž však uvádí, v čem konkrétně žalovaný pochybil.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován, byl mu dán dostatečný prostor pro vypovězení důvodů, jakož i možnost k jednotlivým protokolům se vyjádřit, navrhnout další důkazy nebo jejich doplnění. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1.stupně i vyhodnotil.

Žalovaný se podrobně zabýval rovněž situací v zemi stěžovatele. V návaznosti na obsáhlé a podrobné informace obsažené ve spisovém materiálu o stavu dodržování lidských práv v Iráku, Libanonu včetně postavení Palestinců v těchto zemích vyhodnotil tvrzení uváděná stěžovatelem a dospěl k závěru, že v jeho případě nevyplývaly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Z tvrzení stěžovatele nebylo přesvědčivě prokázáno, že mu skutečně hrozí fyzická likvidace

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil. Stěžovatel byl v protokolu o pohovoru řádně seznámen s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohl navrhnout doplnění důkazů, z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádal, ani neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k jeho osobě a možnému pronásledování.

Rovněž tak rozsudek Městského soudu v Praze se řádně vypořádal se všemi námitkami, které stěžovatel v žalobě uvedl; namítaná skutečnost, že v rozsudku není označen obecný zmocněnec je zcela irrelevantní. Stěžovateli byly veškeré písemnosti soudu řádně doručeny, tento je osobně převzal, dostavil se osobně k ústnímu jednání před soudem, pro toto jednání mu byl ustanoven tlumočník (nikoli zmocněnec). Stěžovateli tak nebyla upřena žádná práva na spravedlivý proces, řízení před soudem netrpělo žádnými vadami, které by mohly mít vliv na zákonnost vydaného rozsudku.

Stěžovatelem uplatněné námitky podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. neshledal Nejvyšší správní soud důvodnými, a proto kasační stížnost postupem dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byl pro toto řízení před soudem ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 1 x 1000 Kč za jeden úkon právní služby – převzetí a příprava věci a 1 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 14. března 2006

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu